

Vavřinec z Březové – Kronika husitská

Vavřinec z Březové

Narozen roku 1370/1371 do rodiny služebné nižší šlechty. Přibližně v osmnácti letech dosáhl bakalářského gradu na pražské artistické fakultě. Absolvováním této fakulty bylo nutným předpokladem pro přijetí na třech vyšších fakultách – lékařská, právnická, teologická. I když nebyl přímým spolužákem Jana Husa či Jakoubka ze Stříbra, patřili k jeho vrstevníkům. Byl tedy svědkem husitských událostí. V roce 1394 dosáhl hodnosti mistra svobodných umění a začal studovat na právnické fakultě. Tato studia již nedokončil a začal se věnovat výhradně literární činnosti. Od devadesátých let 14. století působil na panovnickém dvoře Václava IV. a pracoval na překladech a úpravách oblíbených literárních spisů např. *Knih snového vykládání* (vlastní předmluva = otázka – zda se má věřit snům), cestopis tzv. *Johna Mandevilla* („bestseller“ pozdního středověku). Po smrti Václava IV. vlastnil dům v Praze a získal i majetek na venkově, takže se stal dobře zaopatřeným pražským měšťanem. V této době se také dostává do kanceláře Nového Města pražského, kde funguje jako písař novoměstský a překládá do češtiny královská privilegia udělená Nově Městu Karlem IV. Sympatizoval s Husovým učením a základními principy husitství, v dějovém kontextu se tedy stal představitelem mírných Pražanů. Zemřel nejspíše roku 1437, kdy o něm nejsou známy další informace.

Dílo:

Báseň vznešené koruny české (*Carmen insignis Coronae Bohemiae*)

Známa taky jako *Píseň o vítězství u Domažlic*, protože přesně o této události vypráví. Je to tedy obsáhla historická báseň s nádechem ironie, kdy v různých pasážích zesměšňuje politiku krále Zikmunda.

Husitská kronika (*Cronica, Chronicon*)

Název je značně pozdní a poněkud nepřesný. Práce se dochovala jen v mladších opisech, které jí připisují název *Kronika* (*Cronica, Chronicon*). Podle Vavřince se určitě nemohla jmenovat *Husitská kronika*, protože pojmenování *husita* či *husitské* mělo pejorativní význam a užívali ho hlavně katolíci k pojmenování stoupců mistra Jana Husa. Ani titul *Kronika* moc neodpovídá, protože žánrově Vavřincovo dílo připomíná spíše historii.

Začíná počátky přijímání podobojí roku 1414, dále popisuje události kostnického koncilu i jejich ohlas v Čechách, smrt Václava IV. a následující vývoj až po bitvu na Vítkově. Autor dále vysvětluje husitský program Pražanů a dvanáct tábořských článků předložených Pražanům. Dále pokračuje v plynulém vyprávění až k odchodu táborů z Prahy a zde se zastavuje a vysvětluje jejich vznik, učení a program i jeho důsledky. Navazuje pak na chronologický výklad a zachycuje události prvních husitských let v Čechách. Podrobné vyprávění končí začatou větou o bojích před Kutnou Horou v prosinci 1421.

Kronika je původně psána latinsky a dochovala se v několika rukopisech. Přeložena do češtiny byla pravděpodobně na konci 15. století. Překladatel není známý a navíc překlad sám o sobě není ani moc kvalitní. Tiskem byla kronika vydána latinsky i staročesky roku 1893 Jaroslavem Gollem v *Pramenech dějin českých*. První novočeský překlad pořídil podle Gollova latinského vydání František Heřmanský.

Edice:

Kritické vydání FRB V. (<https://sources.cms.flu.cas.cz/src/index.php?s=v&cat=11&bookid=1103>)

Literatura:

ČORNEJ, Petr: *Tajemství českých kronik. Cesty ke kořenům husitské tradice*, Praha 1987.

KUTNAR, František – MAREK, Jaroslav: *Přehledné dějiny českého a slovenského dějepisectví. Od počátků národní kultury až do sklonku třicátých let 20. století*, Praha 2009³.

Vavřinec z Březové, *Husitská kronika – Píseň o vítězství u Domažlic*, Praha 1979.